

विदेशमा कृषि सम्बन्धि तालिम तथा उच्च शिक्षा हाँसिल गरि स्वदेशमा व्यवसाय संचालन गर्ने युवाहरुलाई प्रोत्साहन तथा अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७१

नेपाल सरकार (सचिवस्तर) मिति २०७१/०९/३० गतेको निर्णयानुसार स्वीकृत

२०७१ पुष

**विदेशमा कृषि सम्बन्धी तालिम तथा उच्च शिक्षा हाँसिल गरि स्वदेशमा व्यवसाय संचालन गर्ने
युवाहरुलाई प्रोत्साहन तथा अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७१**

पृष्ठभूमि

नेपालमा प्रत्येक वर्ष ४ लाख ५० हजार जिति उत्पादनशिल युवाहरु श्रम बजारमा प्रवेश गर्ने गरेका छन्। चालु तेहाई योजनामा उल्लेख भए बमोजिम सो मध्ये करिब ३ प्रतिशतले मात्र देश भित्र रोजगारीका अवसर पाउँछन् भने बाँकीलाई पर्याप्त रोजगारीका अवसर नहुँदा नेपालबाट हरेक दिन औसतमा १३०० जना भन्दा बढि आर्थिक रूपले सक्षम युवाहरु रोजगारीको लागि विदेशिने गरेका छन् भने श्रमशक्तिको अभावमा देशका कतिपय जग्गाहरु बाँझै रहने गरेका छन्। विदेशिने युवाहरु मध्ये कतिपयले त विदेशमा कृषि क्षेत्रमा नै काम गरिरहेका छन्। यसै सन्दर्भमा, विदेशमा लामो समय बसी तालिम र उच्च शिक्षा मार्फत सिप, अनुभव र पूँजी हाँसिल गरेका युवाहरुलाई स्वदेशमा नै व्यसाय संचालन गरी देशको आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याउने वातावरण सृजना गर्न र यसबाट उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी बढाई थप रोजगारीका अवसर देश भित्रै सृजना गर्न उत्प्रेरणा जगाउनु परेको छ।

प्रस्तुत सन्दर्भमा, युवाहरुलाई कृषि क्षेत्रमा आकर्षित गरी कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने र कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरणबाट आय आर्जन बढाउने उद्देश्यले “विदेशबाट कृषि सम्बन्धी तालिम लिई स्वदेशमा व्यवसाय संचालन गर्ने उद्यमीलाई प्रोत्साहन तथा अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७१” तयार गरिएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. सीक्षित नाम र प्रारम्भ:

(क) यो कार्यविधिको नाम “विदेशबाट कृषि सम्बन्धी तालिम लिई स्वदेशमा व्यवसाय संचालन गर्ने उद्यमीलाई प्रोत्साहन तथा अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७१” रहेको छ।

(ख) यो कार्यविधि कृषि विकास मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मितिबाट प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा-

क) “विदेशबाट फर्केका युवा/युवा” भन्नाले विदेशमा रही कृषि सम्बन्धी तालिम तथा उच्च शिक्षा हाँसिल गरेर स्वदेश फर्केका युवाहरु भन्ने बुझ्नु पर्दछ।

ख) “विदेश” भन्नाले नेपाल सरकारबाट बैदेशिक रोजगारीको लागि काम गर्ने अनुमति (वर्क परमिट) पाएका देशहरु भन्ने बुझ्नु पर्दछ।

ग) “स्कीम” भन्नाले बैदेशिक रोजगारबाट नेपाल फर्कि तरकारी, फलफूल, मौरी, च्याउ, पशु सेवा तथा मत्स्य पालन आदि संचालन सम्बन्धी पेश भएको प्रस्ताव भन्ने बुझ्नु पर्दछ।

३. उद्देश्य: यस कार्यविधिका उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेको छ:-

(क) विदेशबाट सिप, अनुभव र पूँजी आर्जन गरेका युवाहरुलाई स्वदेशमा लगानी र उद्यम गर्ने वातावरण सृजना गर्ने।

(ख) स्वदेशमा स्वरोजगारका अवसरहरु सृजना गरी रोजगारीको लागि विदेशिने क्रम न्यूनिकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउने तथा थप रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने।

(ग) नेपाली माटो र हावापानी सुहाउँदो तथा विदेशमा सफल उन्नत प्रविधिहरुको अनुसरण गरी प्रविधि प्रसार गर्ने।

परिच्छेद-२

कार्यक्रम सञ्चालन प्रकृया :

यस कार्यक्रम सञ्चालन प्रकृया देहाय बमोजिम हुनेछ।

४. स्कीम अवधि : यो कार्यक्रम नेपाल सरकारले निर्णय गरे बमोजिमको अवधिसम्म संचालन हुनेछ। स्कीम प्रतिस्पर्धी अनुदानमा आधारित हुनेछ।

५. लक्षित वर्ग छनौटका आधारहरु : रोजगारी तथा उच्च शिक्षाको लागि विदेश गई कृषि सम्बन्धी तालिम तथा अध्ययन गरी स्वदेशमा व्यवसायिक कृषि कार्य गरिरहेका वा थालनी गरेका युवाहरुलाई अनुसूचि १ को आधारमा छनौट गरिनेछ ।
६. कार्यक्रमका लागि उपलब्ध गराईने सहयोग : प्रति स्कीम वा प्रति युवालाई प्रस्तावनाको आधारमा ८५ प्रतिशत सम्म वा अधिकतम रु. १,००,०००/- (एक लाख) अनुदान स्वरूप उपलब्ध गराईनेछ । लाभान्वित युवा वा स्कीमले कम्तीमा १५ प्रतिशत रकम साभेदारीको रूपमा स्वयले व्यहोर्नु पर्नेछ ।
७. प्रस्ताव आह्वान : प्रस्तुत अनुदान प्राप्त गर्न सक्ने अनुसूचि १ बमोजिमका लक्षित युवाहरुको लागि अनुसूचि २ बमोजिम राष्ट्रियस्तरको दैनिक पत्रिकामा र स्थानीय सरकारी निकायहरुमा तथा सार्वजनिक क्षेत्रमा सूचना प्रकाशन तथा सूचना टाँस गरिनेछ । आवेदन एवं उपलब्ध गराउनु पर्ने कागजातहरु अनुसूचि ३ बमोजिम र कार्ययोजना अनुसूचि ४ बमोजिमको ढाँचामा हुनु पर्नेछ ।
८. प्रस्ताव मूल्याङ्कन : प्रस्ताव आव्हान भए बमोजिम निर्धारित मिति र समयभित्रमा पेश हुन आएका प्रस्तावहरुको सूचि तयार गरी प्राप्त प्रस्तावहरुको प्रारम्भिक छानविन, स्थलगत निरक्षण तथा अनुसूचि ५ मा उल्लेखित आधारहरुलाई समेत लिई मूल्याङ्कन गर्नका लागि तपसिल अनुसारको ५ सदस्यीय मूल्याङ्कन समिति रहने छः।

मूल्याङ्कन समितिको बनोट

१. प्रमुख, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय/जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	संयोजक
२. विषय विशेषज्ञ, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय/जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	सदस्य
३. सम्बन्धित क्षे.कृ.नि/क्षे.प.से.नि.का अधिकृत प्रतिनिधी	सदस्य
४. योजना अनुगमन तथा प्रशासकिय अधिकृत, जिल्ला विकास समिति	सदस्य
५. योजना हेतु अधिकृत, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय/जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	सदस्य सचिव

नोट: बाली र बस्तु दुबै किसिमको प्रस्ताव आएको खण्डमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय र पशु सेवा कार्यालयका प्रमुखहरु मध्ये बरिष्ठ अधिकृत संयोजक रहनेछ भने कनिष्ठ अधिकृत भएको कार्यालयको योजना हेतु अधिकृत सदस्य सचिवमा रहनेछ ।

९. प्रस्तावहरुको स्वीकृति: मूल्याङ्कन समितिले अनुसूचि-५ बमोजिमको ढाँचामा मूल्याङ्कन गरी छनौट भएका प्रस्तावहरु स्वीकृत गर्नेछ ।

१०. अनुदान भुक्तानी तथा सम्झौता : स्वीकृत स्कीमको लागि अनुसूचि ६ बमोजिम सम्झौता गरी अनुदान रकम भुक्तानी दिइनेछ ।

परिच्छेद-३

विविध

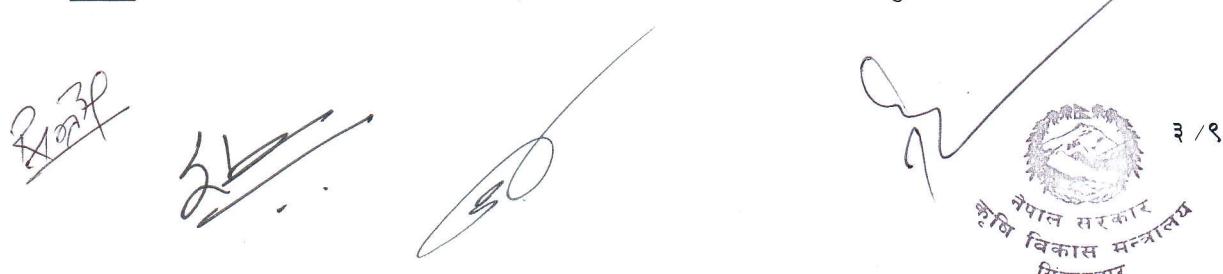
११. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन व्यवस्था : कृषि विकास मन्त्रालय, कृषि/पशु सेवा विभाग, क्षेत्रीय कृषि निर्देशलाय/क्षेत्रीय पशु सेवा निर्देशनालयहरु र कार्यक्रम निर्देशनालयहरुबाट आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सेवा प्रदान तथा अनुगमन गरिनेछ र सो को लिखित प्रतिवेदन समेत पेश गरिनेछ ।

१२. कार्बाहीको व्यवस्था : प्रस्ताव स्वीकृत भएका युवा कृषकहरुले स्किम र सम्झौता अनुसार कार्यक्रम सम्पन्न नगरी प्राप्त अनुदानलाई दुरुपयोग गरेको पाइएमा नेपाल सरकारको प्रचलित ऐन नियम तथा कानून बमोजिम कारबाही गरी सरकारी रकम असुल उपर गरिनेछ ।

१३. प्रचलित कानून लागू हुने : यस कार्यक्रम कार्यान्वयनको सम्बन्धमा प्रचलित कानूनमा उल्लेख भएकोमा सोही बमोजिम तथा उल्लेख नभएको कार्यक्रमको हकमा यसै कार्यबिधि बमोजिम कार्यान्वयन हुनेछ ।

१४. कार्यबिधि संशोधन तथा परिमार्जन : कृषि विकास मन्त्रालयले यस कार्यबिधिमा आवश्यक परिमार्जन एवं संशोधन गर्न सक्नेछ ।

१५. बीमा : हरेक स्किमको अनिवार्य रूपमा तोकिएको बीमा कम्पनीहरुबाट बीमा गराउनु पर्नेछ ।

लक्षित वर्ग छनौटका आधारहरु

१. नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त संस्थाबाट वैधानिक प्रकृया पुरा गरी विदेश गएको हुनु पर्नेछ ।
२. विदेशमा कृषि सम्बन्धी कृयाकलापमा संलग्न भएको हुनु पर्नेछ । व्यवसायिक र उन्नत प्रविधिमा संलग्न भई काम गरेका युवाहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
३. नेपाल सरकारले बैदेशिक रोजगारको लागि वर्क परमिट दिएका देशहरुमा गई काम गरेको हुनु पर्नेछ ।
४. लक्षित वर्ग १८ बर्ष देखि ५० बर्ष ननाघेका युवा हुनु पर्नेछ ।
५. विपन्न वर्ग, पछाडि पारिएका समुदाय र पिछडिएका क्षेत्रका युवाहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ । यस्तो वर्ग, समुदाय र क्षेत्र नेपाल सरकारले तोके बमोजिमको हुनेछ ।

१८

कार्यक्रम संचालनको लागि प्रस्ताव आह्वान सम्बन्धी सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मिति :

युवाहरुलाई कृषि व्यवसायमा आकर्षित गर्ने आ.व. २०...../.... को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार विदेशमा कृषि सम्बन्धी अध्ययन तथा तालिम लिई स्वदेशमा कृषि व्यवसाय संचालन गरिरहनुभएका तथा कृषि व्यवसाय संचालन गर्ने चाहनुहुने ईच्छुक १८ देखि ५० वर्ष उमेरका युवाहरुबाट दरखास्त आह्वानको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ। यो सूचना प्रथम पटक प्रकाशन भएको मितिले १५ दिन भित्र तोकिएको ढाँचा अनुसारको आवेदन फाराममा दरखास्त दिनुपर्नेछ। पूनश्च: आवेदन साथ तपशिल अनुसारका कागजातहरु संलग्न राख्न समेत यसै सूचना द्वारा सूचित गरिन्छ।

तपशिल

१. अनुसूची ३ अनुसारको आवेदन फाराम।
२. अनुसूची ४ अनुसारको संक्षिप्त कार्य योजना।
३. नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि।
४. अन्य (तालिम, शैक्षिक योग्यता, अनुभव, पासपोर्ट आदि) सम्बन्धी प्रमाण पत्रहरुको प्रमाणित प्रतिलिपिहरु।

कार्यक्रममा अनुदान सहयोग प्राप्त गर्नको लागि दिईने आवेदन-पत्र

श्री जिल्ला कृषि विकास कार्यालय/जिल्ला पशु सेवा कार्यालय,

..... |

विषय : अनुदान सहयोग कार्यक्रम उपलब्ध गराई दिने वारे ।

प्रस्तुत विषयमा तहाँ कार्यालयबाट मिति २०७...../.../.. गते प्रकाशित सूचनाको आधारमा तहाँबाट प्रदान गरिने अनुदान प्राप्त गरी व्यवसायिक कृषि संचालनको लागि तपसिल अनुसारका कागजातहरु यसै निवेदन साथ संलग्न राखी अनुरोध गर्दछु ।

तपसिल

१. अनुसूची ४ अनुसारको संक्षिप्त कार्ययोजना
२. नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि
३. बैदेशिक रोजगारमा रहेको खुल्ने पासपोर्टको प्रतिलिपि
४. अन्य प्रमाणीत प्रमाण पत्रहरु (तालिम, शैक्षिक योग्यता, अनुभव, जग्गा भाडा सम्झौतापत्र आदि) आदिका प्रतिलिपीहरु

निवेदकको

नाम :

दस्तखत :

संस्था/व्यक्ति:

ठेगाना :

फोन नं.

संक्षिप्त व्यवसायिक कार्य योजना

व्यवसायिक फार्मको नाम :

सम्पर्क नम्बरः

ठेगाना: गाउँ/टोल

वडा नं.

गा.वि.स.

ज़िल्ला :

व्यसाय संचालन गरिने स्थान :

व्यसाय संचालन कार्य विवरणः

क्र.सं.	संचालन गरिने क्रियाकलाप	अपेक्षित अनुदान सहयोग (रु.)	निजी लगानी (रु.)	जम्मा लगानी (रु.)

व्यवसाय संचालन बारे अन्य विवरणः

व्यवसाय संचालन शुरू बर्ष :

व्यसाय संचालन हने क्षेत्रफल :

व्यवसायका कम्पोन्टहरु (तरकारी, फलफल, पशपंक्षी, मृत्यु, मौरी, च्याउ, अन्य)

व्यवसाय संचालन पद्धति (आधिक/परम्परागत) :

व्यवसायको लागि श्रमको व्यवस्थापन : क) पारिवारीक: सहिला संख्या: परुष संख्या:

ख) बाहिरबाट महिला संख्या:

परुष संख्या-

उत्तापित वर्जनको बनाम :

अपेक्षित वर्षीय सावन अमावस्या :

यवा/साफेदागी व्यवसायी फार्म को मञ्जालको तर्फबाट यहि गर्नेको :

२८

उंडथाको द्वाः

पढ़ :

३५४

४५

अनुसूची - ५

कार्यक्रम संचालनका लागि छनौट गर्दा अपनाइने मूल्यांकनका आधारहरु

क्र.सं.	विवरण	अंकभार	कैफियत
१	बैदेशिक अध्ययन तालिम अवधि	२०	
	३ महिना सम्म	१०	
	३-६ महिना	१५	
	६ महिना भन्दा बढि	२०	
२	व्यवसायिक सम्भाव्यता	३०	
	प्राविधिक तथा व्यवसायिक रूपले कम उपयुक्त	१०	
	प्राविधिक तथा व्यवसायिक रूपले उपयुक्त	२०	
	प्राविधिक तथा व्यवसायिक रूपले अति उपयुक्त	३०	
३	व्यवसाय लगानी रकम	२०	
	१ लाख भन्दा कम	५	
	१-५ लाख सम्म	१०	
	५ लाख भन्दा अधिक	२०	
४	विदेशमा कृषि व्यवसायमा संलग्नता	१०	
	संलग्न नरहेको	५	
	संलग्न रहेको	१०	
५	नेपालमा व्यवसाय शुरुवात	१०	
	नगरेको	०	
	गरेको	१०	
६	सम्बन्धित अनुभवको प्रमाणपत्र	५	
	अपर्याप्त	०	
	पर्याप्त	५	
७	सामाजिक र आर्थिक रूपले पछाडि पारिएको समुदाय र क्षेत्र	५	
	पछाडि नपारिएको	०	
	पछाडि पारिएको	५	

मूल्यांकन समितिका पदाधिकारीहरुको :

नाम थर :

नाम थर :

पद :

पद :

दस्तखत :

दस्तखत :

मिति :

मिति :

नाम थर :

पद :

दस्तखत :

मिति :

कार्यक्रम संचालनको लागि गरिने सम्झौता-पत्र

कृषि विकास मन्त्रालयद्वारा वैदेशिक रोजगारीमा गई स्वदेशमा कृषि व्यवसाय संचालन गर्न चालु आ.व. को स्वीकृत कार्यक्रम संचालन गर्न जिल्ला कृषि विकास कार्यालय/जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, (यस भन्दा पछाडि पहिलो पक्ष भनिने), प्रतिस्पर्धाको आधारमा छनौट भएका यूवा उद्यमी श्री (यस भन्दा पछाडी दोश्रो पक्ष भनिने) बीच तपसिलका शर्तनामाहरु गरी गराई कार्यक्रम सम्पन्न गर्न सम्झौता/सहमति भएको छ।

१. पहिलो पक्षले दोश्रो पक्षलाई व्यवसाय संचालनको लागि कार्ययोजना अनुसार २ किस्तामा/कार्यबिधि अनुसार सामाग्री वा सोभै नगद/ड्राफ्ट/चेक अनुदान स्वरूप उपलब्ध गराउने छ।
२. दोश्रो पक्षले पहिलो पक्षवाट आवश्यक प्राविधिक जानकारी प्राप्त गरी आफूले आवेदन गरे अनुसारको व्यवसाय संचालन गर्नेछ।
३. पहिलो पक्षले नियमित रूपमा व्यवसाय संचालन गरे नगरेको अनुगमन गर्नेछन्।
४. दोश्रो पक्षले आफ्नो व्यवसायको बीमा अनिवार्य गर्नु पर्नेछ।
५. यस सम्झौतामा उल्लेखित काम गर्दा परि आउन सक्ने कुनै पनि प्राकृतिक प्रकोप तथा अन्य आकस्मिक विपद्मा पहिलो पक्ष जिम्मेवार हुने छैन।
६. यस सम्झौतामा उल्लेख भए भन्दा अन्य व्यहोराको हकमा प्रचलित नियम कानुन बमोजिम हुने छ।

पहिलो पक्ष

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय/जिल्ला पशु सेवा कार्यालय
को तर्फवाट सहि गर्नेको

नाम :

पद :

दस्तखत :

मिति :

सम्पर्क फोन नं. :

कार्यालयको छाप :

दोश्रो पक्ष

युवा उद्यमी वा संस्थाको तर्फवाट सहि गर्नेको

नाम :

पद :

दस्तखत :

मिति :

सम्पर्क फोन नं. :

संस्थाको छाप :

औठाको छाप :

दायाँ

बायाँ

